

31.3.2023
Tiedote

TALOUSMETSIIEN LUONNONHOITO METSÄNHOIDON SUOSITUKSISSA

Talousmetsien luonnonhoidolla voidaan vaikuttaa monimuotoisuuden ja riistan turvaamiseen, vesiensuojeluun, metsämaiseman hoitoon, kulttuuriperintökohteiden turvaamiseen sekä monikäyttömahdollisuuksien edistämiseen. Monet luonnonhoidon toimenpiteistä ovat osa tavanomaista metsänhoitoa. Lainsäädäntö asettaa metsätalouden luonnonhoidon vähimmäistason, joka edellyttää metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämistä.

Useimmiten jo tavanomaisessa metsänhoidossa tehdään luonnonhoidon toimenpiteitä yli lainsäädännön vähimmäistason esimerkiksi jättämällä säästöpuita.

Valtaosa luonnonhoidon toimenpiteistä on vapaaehtoisia

Metsäsertifiointiin, joka on metsänomistajalle vapaaehtoista, vaatimustaso riippuu käytettävästä sertifiointijärjestelmästä. Metsänomistaja päättää itse, millaisella painotuksella ja millä tavoin luonnonhoitoa hänen metsissään tehdään. Osalla luontokohteista on lain asettamia käytönrajoituksia, mutta valtaosassa niiden ominaisuuksien huomioon ottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

Metsänhoidon suositukset auttavat metsänomistajaa toimimaan kestävästi tavanomaisessa metsänhoidossa. Metsänomistaja päättää itse, millaisella painotuksella ja millä tavoin luonnonhoitoa hänen metsissään tehdään esimerkiksi maisemaan, riistaan tai virkistyskäyttöön liittyvissä asioissa. Luonnonhoito voidaan ottaa huomioon laajemmin, mitä lainsäädäntö edellyttää. Erityiskohteet voivat olla luonto-, kulttuuri- tai maisemakohteita tai muutoin metsänomistajalle tärkeitä maastonkohtia.

Osassa erityiskohteista (luonto- ja lajikohteissa) on lain asettamia käytönrajoituksia, mutta valtaosassa niiden ominaisuuksien huomioon ottaminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

31.3.2023
Tiedote

Monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden edistäminen

Monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden säilyttämiseen voi liittyä lakisääteinen velvoite silloin, kun ne sijoittuvat metsälain turvaamiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin tai erityisesti suojeltujen lajien esiintymispaikoille. Muilta osin rakennepiirteiden säilyttäminen on vapaaehtoista. Metsälaki edellyttää metsänomistajaa säilyttämään metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt kuten luonnontilaisenkaltaiset, pienialaiset purojen lähiympäristöt ja lehdot.

Rakennepiirteiden ylläpitämiseen ja lisäämiseen löytyy keinoja kaikkien kehitysvaiheiden metsiköihin. Esimerkiksi metsäkanalintujen elinolosuhteita voidaan parantaa taimikoissa säästämällä lehtipuuryhmiä ja kasvatusmetsissä jättämällä harventamattomia kohtia.

Rakennepiirteiden säilyttämisen ja lisäämisen suositeltavia keinoja ovat mm. seuraavat:

- Hakkuissa jätetään säästöpuita sekä säilytetään järeät lahopuut ja kolopuut. Säästöpuut keskitetään ensisijaisesti isoihin ryhmiin ja jätetään ryhmien alustat raivaamatta sekä harventamatta. Jos alueella ei ole lahopuuta, voit tuottaa sitä tekopötkelöillä. Säilytetään taimikonhoitovaiheessa ja kasvatushakkuissa lehtipuita.
- Säästetään tiheikköjä ja alikasvosta ravinnoksi ja suojaksi eläimille.
- Puuntuotannon kannalta vähämerkitykselliset ja haasteelliset maastonkohdat, kuten kosteat painanteet ja vaihettumisvyöhykkeet, säästetään rakennepiirteiden säilyttämisen ja lisäämisen kohteina.
- Kulolajien takia säästöpuuryhmiä voidaan polttaa.

Säästöpuut ja lahopuusto

Metsälainsäädäntö ei edellytä jättämään hakkuissa säästöpuita, vaan kysymys on metsänomistajan vapaaehtoisesta panostuksesta luonnonhoitoon.

Metsäsertifiointinnissa mukana olevat metsänomistajat ovat sitoutuneet sertifiointikriteerien asettamiin vähimmäisvaatimuksiin säästöpuiden määrässä. PEFC

31.3.2023
Tiedote

metsäsertifiointi edellyttää nykyisin jättämään vähintään 10 säästöpuuta hehtaarille. Lisäksi kuollutta puuta tulee jättää vähintään 10 kpl hehtaaria kohti. Jos ei ole kuollutta puuta, tehdään 2-5 tekopötkkelöä hehtaaria kohti.

Luonnonarvojen lisäämisen kannalta erityisen sopivia eläviä säästöpuuta ovat : Yksittäiset, valtapuustoa selvästi järeämmät/vanhemmat puut, jalopuut sekä puumaiset pajut, raidat, tuomet, pihlajat ja lepät, suuret haavat, kolopuut, petolintujen pesäpuut, palokoroiset männyt, kääpäiset puut ja puiden erikoismuodot, kuten käärmekuuset.

Sekapuustoisuus, lehtipuusekoitus, alikasvos ja tiheiköt

Lehtipuusekoituksen ja sekapuustoisuuden ylläpitäminen kasvatusmetsissä on suositeltavaa monimuotoisuuden säilymisen kannalta myös sertifiointissa. Lehtipuustoisuuden säilyttäminen havupuuvaltaisissa talousmetsissä on tehokas tapa parantaa useiden lajien elinmahdollisuuksia. riistatiheikköjä suojapaikoiksi kanalinnuille ja muulle riistalle esimerkiksi säästöpuuryhmien yhteyteen. Tiheikköjen säästäminen hoidetuissa metsissä luo riistalle ja erityisesti kanalinnuille tarpeellista suojaa. Tiheikössä voi olla kasvatettavien puiden lisäksi alikasvoskuusia ja monipuolista lehtipuustoa sekä pensaita. Monimuotoisuudelle arvokkaat puut ja pensaat säästetään raivauksessa ja hakkuussa. Luontevia tiheikön sijoituspaikkoja ovat esimerkiksi pienialaiset soistumat, kalliokot, avosuon ja kankaan väliset vaihtumisvyöhykkeet sekä muut metsikön reunaosat.

Hakkuita on suositeltavaa välttää lintujen tärkeimpään pesimäaikaan touko-kesäkuussa lehtipuuvaltaisilla tuoreilla ja sitä viljavimmilla kankailla, rehevissä korvissa ja rehevissä rantametsissä.

Luontokohteiden huomioon ottaminen

Luontokohteet ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja lisäämisen kannalta olennaisimpia kohteita metsissä. Luontokohteisiin kuuluvat metsälain 10 §:n erityisen tärkeät elinympäristöt, luonnonsuojelulain suojellut luontotyytit sekä muut arvokkaat

31.3.2023

Tiedote

ja huomionarvoiset luontokohteet. Ominaisuuksiltaan luontokohde voi olla luonnontilainen, luonnontilaisen kaltainen tai heikentynyt. Lakisääteisiin metsäluonnon arvokkaisiin elinympäristöistä kohdistuu lakisääteisiä metsän käytön rajoituksia. Vapaaehtoisella METSO-ohjelmalla metsänomistaja voi vapaaehtoisesti suojella luontokohteita ELY-keskuksen tai metsäkeskuksen kautta.

Irmeli Ruokanen
Luonnonhoidon asiantuntija
Suomen metsäkeskus

31.3.2023
Tiedote

Helmikuussa 2023 voimaan tulleet päivitetyt PEFC metsäsertifiointikriteerit lisäsivät vaatimuksia mm. vesienhoitoon ja metsänhakkuissa jätettävien säästöpuiden määrään ja laatuun.

Suomen metsistä yli 90 % on PEFC metsäsertifiointin piirissä. Metsänhoitoyhdistysten jäsenten metsät ovat mukana sertifiointissa.

Suojakaistat levenivät vesistöjen ja soiden vieressä

Uudessa metsäsertifiointistandardissa suojakaista on keskimäärin vähintään kymmenen metrin levyinen vyöhyke. Suojakaistalla vain poimintahakkuut ovat sallittuja. Suojakaistoilla pyritään lisäämään jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta.

Säästöpuiden määrä ja järeys kasvoi, kuollutta puuta tehdään tekopötkkelöistä

Hakkuissa on vaatimus elävien ja kuolleiden puiden jättämiselle. Hakkuussa jätettävien elävien säästöpuiden määrä kasvoi vähintään kymmeneen puuhun hehtaaria kohti ja niiden minimiläpimitta kasvoi vähintään 15 cm:iin.

31.3.2023

Tiedote

Kuolleiden puiden lukumäärä on keskimäärin vähintään kymmenen kappaletta hehtaaria kohden. Kuolleiden puiden minimiläpimitta tulisi olla vähintään 20 cm. Jos lahoppuustoa ei ole, tehdään 2-5 tekopötkkelöä hehtaaria kohti erityisesti lehtipuustosta.

Tiheikköjä ja sekapuustoisuutta säilytetään

Uusi standardi edellyttää jätettäväksi suojatiheikköjä ja sekapuustoisuutta kaikessa metsänkäsittelyssä lintujen ja nisäkkäiden suojan, pesäpaikkojen ja ravinnon saannin takia.

Irmeli Ruokanen
Luonnonhoidon asiantuntija
Suomen metsäkeskus
0400286030